

POVINNOSTI ČLENOV RODINY

Rodinná katechézka 140-2020 (715)

www.inky.sk

týždeň po 21. 6. 2020

„Cti svojho otca a svoju matku, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh!“ (Ex 20, 12). „A bol im poslušný“ (Lk 2, 51). Pán Ježiš sám pripomenul dôležitosť tohto „Božieho prikázania“. Apoštol učí: „Deti, poslúchajte svojich rodičov v Pánovi, lebo je to spravodlivé. Cti svojho otca i matku, to je prvé prikázanie s prislúbením: Aby ti dobre bolo a aby si dlho žil na zemi“ (Ef 6, 1-3).

BOŽIE SLOVO:

(Gn 9,18-23)

Čítanie z knihy Genezis: *Noemovi synovia, ktorí vyšli z korába, boli Sem, Cham a Jafet. Cham je otcom Kanaána.* ¹⁹ *Títo traja boli teda Noemovi synovia a z nich sa rozšírilo ľudstvo po celej zemi.* ²⁰ *Noe začal obrábať zem a vysadil vinicu.* ²¹ *A keď sa napil vína, opil sa a obnažený ležal vo svojom stane.* ²² *I uvidel Cham, Kanaánov otec, nahotu svojho otca a vonku to hovoril svojim dvom bratom.* ²³ *Ale Sem a Jafet vzali plášť, obaja si ho položili na ramená, išli chrbtom a zakryli otcovu nahotu. Tvár mali odvrátenú, takže nevideli otcovu nahotu. Počuli sme Božie slovo!*

KATECHÉZKA (KKC 2214 – 2223)

(porov. www.inky.sk, úvahy/katechézy č. 95, 509, 621, 622)

Pretože prikázanie hovorí v prvom rade o vzťahu **detí k rodičom**, aj Katechizmus začína štyrmi povinnosťami, ktoré majú deti voči svojim rodičom:

1) „*Úcta k rodičom spočíva vo **vd'ačnosti** voči tým, ktorí darovaním života, svojou láskou a prácou priviedli svoje deti na svet a umožnili im rásť vo veku, múdrosti a milosti.*“ (KKC 2215) Starostlivý a milujúci rodič nie je samozrejmosť a taký, ktorý chce a aj naozaj dokáže svoje dieťa uvádzať do života v Bohu, v Božej moci a milosti, dvojnásobne. Nemalo by to byť brané ako samozrejmosť!

2) „*Úcta k rodičom sa prejavuje pravou ochotou a **poslušnosťou**.*“ (KKC 2216). Jednak dieťa žije „z rodičov“, v ich dome a z ich peňazí – a teda je správne, ak sa podriaďuje ich pravidlám; jednak rodič je ten skúsenejší a múdrejší a nesie zodpovednosť za výchovu detí. *Tak, ako dieťa na tréningu napríklad hokeja poslúcha trénera*, takisto by malo pozerieť aj na rodiča ako na svojho trénera v omnoho dôležitejšom umení života – pozemského a u nás dokonca aj toho nebeského.

Samozrejme táto poslušnosť nie je slepá ani absolútna. Katechizmus ju upresňuje takto: „*Kým dieťa žije v dome svojich rodičov, má poslúchnuť každú ich žiadosť, odôvodnenú svojim vlastným dobrom alebo dobrom celej rodiny.* [...] *Ale ak je dieťa vo svedomí presvedčené, že je morálne zlé poslúchnuť daný rozkaz, nemá sa ním riadiť.*“ (KKC 2217) Aj tu platí zásada Písma: „*Boha treba viac poslúchať ako ľudí.*“ (Sk 5,29) A keď dieťa dospeje do dospelosti, veľmi pekne Katechizmus píše: „*Keď deti vyrastú, majú si naďalej ctiť svojich rodičov. Majú predchádzať ich želania, ochotne ich prosiť o radu a prijímať ich oprávnené napomenutia. Poslušnosť voči rodičom prestáva osamostatnením sa (emancipáciou) detí, ale neprestáva úcta, ktorú musia mať k nim vždy.*“ (KKC 2217) Aj keď dospelé dieťa už nie je povinné svojich rodičov poslúchať (a oni od neho poslušnosť vyžadovať), predsa k nim má mať stále rovnakú úctu, byť k nim všímavý a „predchádzať ich želania“ – v rámci možností im dopriať a zaistiť všetko potrebné ešte prv, než by o tom museli žiadať.

3) „*Štvrté prikázanie pripomína deťom, ktoré dospeli, ich **zodpovednosť** voči rodičom. Podľa svojich možností im majú poskytovať hmotnú a morálnu pomoc v rokoch staroby alebo v čase choroby, opustenosti a núdze. Ježiš pripomína túto povinnosť vd'ačnosti.*“ (KKC 2218) To je tá úplne najzásadnejšia povinnosť a záväzok dospelých detí voči svojim rodičom. Podľa toho poznáme kresťanov, že totiž, často na rozdiel od ostatných ľudí, sa o svojich rodičov vedia postarať a považujú to za samozrejmu a prirodzenú vec, žiadne bremeno ani nič nepríjemné.

4) „*Úcta k rodičom prispieva k **súladu** celého rodinného života; týka sa aj vzťahov medzi bratmi a sestrami. Odzrkadľuje sa v celom rodinnom prostredí: „Korunou starcov [sú ich synovia a] vnukovia a ozdoba synov [sú] ich otcovia“ (Prís 17, 6). „So všetkou pokorou, miernosťou a zhovievavosťou znášajte sa navzájom v láske“ (Ef 4, 2).“ (KKC 2219) Hovorí sa niekedy s iróniou, že „bratská láska nech zúri medzi nami“ a veru, keď dôjde – zvyčajne na dedičstvo alebo podobné veci – na povrch naskutku vypláva to, čomu ľudia naozaj slúžia a kto je *ich bohom* nadovšetko: majetok, peniaze, pre ktoré sa dokážu vadiť a nenávidieť až do krvi. Znakom toho, že ste natrafili na kresťanov a na kresťanskú rodinu je aj to, že vidíte hlbokú súdržnosť celej rodiny, aj jej súrodencov, hlbokú súdržnosť klanu, ktorý v každej dobe stojí jeden pri druhom a navzájom sa podporuje, tak, ako to onen Grék v Písme hovorí Matatiášovi: „*Si vážený a významný hodnostár tohto mesta a podporujú ťa synovia i bratia.*“ (1 Mak 2,17) Alebo slovami žalmu: „*Aké je dobré a milé, keď bratia žijú pospolu. Tam Pán udeľuje požehnanie a život naveky.*“ (Ž 133,1.3)*

Katechizmus potom pokračuje aj povinnosťami **rodičov k deťom**: „*Plodnosť manželskej lásky sa neobmedzuje iba na plodenie detí, ale má sa rozšíriť aj na ich mravnú výchovu a duchovnú formáciu.*“ (KKC 2221) Mravná formácia znamená, že ich úlohou ani tak nie je naučiť deti nejakým konkrétnym veciam, ako sú varenie či nejaké remeslo, hoci ani to nie je na zahodenie. Ale toto ich dokážu naučiť aj iní, aj škola. To, čo ale oni nedokážu, je práve *mravná výchova*, čiže sformovanie zrelého, dospelého a zásadového statočného človeka, schopného opravdivo žiť. A znova tu zaznieva aj to, že nejde len o výchovu v zrelého človeka pre úspešný a naplnený pozemský život, ale ešte viac syna (dcéry) Boha pre nebeský život: „*Rodičia sa majú dívať na svoje deti ako na deti Božie a rešpektovať ich ako ľudské osoby. Vychovávajú ich k zachovávaní Božieho zákona tým, že sami prejavujú poslušnosť vôli nebeského Otca.*“ (KKC 2222)

UVAŽOVANIE + ÚLOHA:

Bod Katechizmu 2223 dáva čosi ako návod, ako túto výchovu detí správne uskutočniť: „*Rodičia sú prví zodpovední za výchovu svojich detí. Túto zodpovednosť dosvedčajú predovšetkým tým, že vytvárajú rodinu, kde vládne ako pravidlo neznosť, odpustenie, úcta, vernosť a nezištná služba. Rodina je vhodným miestom na výchovu k čnostiam. Táto výchova si vyžaduje učiť sa odriekaniu, zdravému úsudku a sebaovládaniu ako podmienkam každej pravej slobody. Rodičia majú svoje deti učiť, aby podriaďovali „materiálne a prirodzené [dimenzie]... [dimenziám] vnútorným a duchovným“. Rodičia majú veľkú zodpovednosť aj za to, aby dávali svojim deťom dobrý príklad. Keď budú vedieť pred nimi uznať svoje chyby, budú ich môcť aj lepšie viesť a naprávať.*“ Všimnime si kľúčové slová a koncepty:

PRÍKLAD: dieťa sa učí hlavne tým, že od rodičov odkukáva ich spôsob života. Ako povedal istý psychológ: „*Netreba veľa vychovávať, stačí pekne žiť a deti sa pridajú.*“

RODINA: Inými slovami, najlepšou výchovou je dobrý život v dobrej rodine, na ktorom samé deti vidia, že je dobrý, páči sa im a s radosťou ho napodobňujú a zapájajú sa doň. Preto Cirkev kladie na dobrú rodinu taký dôraz. Preto Diablovej rodine, naopak, tak strašne vadí.

ROVNOVÁHA: medzi súcitom, nežnosťou a týmito prejavmi prednostne *materskej lásky* – a prísnosťou, tréningom, disciplínou, prácou a ochotou k obeti ako prejavmi prednostne *otcovskej lásky*. Oboje musí byť v rovnováhe, ani jedno nesmie chýbať. Aj preto je dôležité, aby pri výchove boli prítomní ako otec, tak matka. A ak už je potrebné robiť kompromis, tak do zhruba siedmich rokov obzvlášť matka, potom zase obzvlášť otec.

ČNOSTI: cieľom je vstúpiť deťom základné kľúčové návyky dobrého života, ktoré nazývame čnosti a už sme o nich hovorili – ako aj ochotu k **SLUŽBE** i k **OBETI** nielen pre iných, ale aj ako nevyhnutnej súčasti cesty k vlastnému rastu.

Prejdite si teraz spolu jednotlivé body úvahy: Ako ste na tom Vy?